

la crònica | MANUEL CUYÀS

La vaca que donava xampany

El cuiner Santi Santamaria explica una faula al teatre Romea de Barcelona

La fundació Romea que dirigeix l'actor Carles Canut sempre en porta una de cap. Quan no engresca Jordi Pujol perquè imparteixi una conferència sobre Bertolt Brecht arrossega a l'escenari del teatre del carrer Hospital de Barcelona l'escriptor Quim Monzó perquè raoni les raons per les quals no va mai ni a aquell teatre ni a cap. Dilluns –aquests actes sempre se celebren dilluns, que és quan els actors descansen i els teatres no fan funció–, va actuar Santi Santamaria, el cuiner d'El Racó de Can Fabes de Sant Celoni mil vegades guardonat i posseïdor de tota una constel·lació d'estrelles.

Assegut darrere un faristol, Santamaria va explicar el conte d'una vaca del Pla de la Calma del Montseny que un bon dia en comptes de donar llet comença a donar xampany. De tant en tant Santamaria callava i donava pas a un actor, un músic o un amic que recitava un poema, tocava la guitarra o llegia un text en prosa. S'entendrà que, parlant de vaques, s'hi fessin un lloc *La vaca cega* de Joan Maragall i la *Vaca suïssa* de Pere Quart, aquella que acaba dient «temps era temps hi hagué una vaca cega / jo sóc la vaca de la mala llet». I com que el conte del cuiner narrador ens va transportar a un paisatge rural s'entendrà també que hi hagués un lloc per a una pàgina d'*Els pagesos* de Josep Pla. Van fer de lectors Jordi Bosch, que és actor, Martí Boada, que no ho és però es belluga per Sant Celoni, Joan Rosaura, un rapsoda i amic de les arts de la plana de Vic, i el gastrònom Josep Viella. Diego Cortés va tocar la guitarra normal, el Gary en va tocar una de molt estranya i el pallasso Tortell Poltrona, que té la vela del circ instal·lada al Montseny, va posar el contrapunt final parlant de cabres en comptes de vaques. La funció es va acabar amb tothom cantant *Tengo una vaca lechera*, una de les cançons més poca-soltes que s'han escrit mai però a la vegada més enganxoses i cantables. És una cançó que no se sap què passa però la saben fins i tot els que no l'han sentida mai. *Tolón, tolón*.

La qüestió és que la vaca de Santi Santamaria donava xampany i que aquesta

El cuiner en un moment de la lectura del conte, dilluns al vespre. / FUNDACIÓ ROMEA

peripècia va servir al cuiner per fer una mica de crítica política i de societat. Van fer la seva aparició Zapatero i alguna ministra seva, Sarkozy, la Bruní, el toro d'Osborne, els independentistes i també Ferran Adrià, sense mencionar-lo. És sabut que Santi Santamaria té unes diferències, unes coses, amb el cuiner de cala Montjoi. Ells s'ho entendran. El punt de sal sempre ha estat una cosa molt personal, molt de cadascú. A més, les cuines estan plenes de ganivets, que són eines que porten l'agressivitat incorporada. Vol dir això que acabo de dir que Santi Santamaria va estar agressiu dilluns al Romea? En absolut. Va estar simpàtic, comunicatiu, graciós... Jo parlava de quan els cuiners surten de fogó, i allí no hi havia fogons.

El millor de tot va ser el domini que el cuiner amb restaurant al peu del Montseny té del vocabulari de les coses del camp. De les eines, del mobiliari de les cases, de les flors i les herbes, del temps de sega i el temps de collita. Si Pla deia que la cuina és el paisatge posat a la cassola,

Santamaria va treure el paisatge de les seves particulars cassoles de Sant Celoni per oferir-lo a la concurrència. Com que a la platea del teatre hi havia gent que no acostuma a moure's mai de la ciutat i que, si ho fa, veu el món natural encapsulat dins del cotxe, em fa l'efecte que molts no va entendre ni la meitat de les coses que deia aquest Santi Santamaria convertit per un moment en un Joan Coromines. Santi Santamaria té un català que dóna gust d'escoltar.

Al final la *companyia* va sortir a saludar el públic entusiasta. Entre l'elenc hi havia Carles Canut, director de la fundació Romea i de l'espectacle. Santi Santamaria i Carles Canut són dos homes destinats a trobar-se, sigui al teatre o al restaurant, perquè tots dos són uns comedians i uns degustadors de gastronomia de primera. A la sortida vaig saludar en Carles Pérez de Rozas, amic, dissenyador, tertulià de futbol i cunyat de Carles Canut. Només faltava ell. Quin trio de panxes ben peixades, d'alegria de viure, d'escuma de xampany.